

ฉบับที่ 31/2566

เรื่อง สปท. เผยแพร่มาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน

นายรณดล นุ่มนนท์ รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงินเปิดเผยว่า ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (สปท.) ได้เผยแพร่เอกสาร "แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน" (Directional Paper) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2566 เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงลึกของหนี้ครัวเรือนไทยและสื่อสารหลักการแก้ปัญหาหนี้ที่ต้องทำอย่างครบวงจรและถูกหลักการ ซึ่งต้องใช้เวลาและอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนนั้น เห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี 2563 มาตรการ สปท. ส่วนใหญ่ เน้นช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 และเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย สปท. จึงปรับมาตรการไปเน้นการแก้หนี้ระยะยาวให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้

ปัจจุบัน เศรษฐกิจทยอยฟื้นตัวชัดเจน ส่งผลให้รายได้ของลูกหนี้เริ่มกลับมาดีขึ้น ขณะที่รายได้ลูกหนี้บางกลุ่มยังฟื้นตัวช้า สปท. จึงออกมาตรการที่เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจเพื่อดูแลหนี้ครัวเรือนให้ตรงจุดและยั่งยืนขึ้น โดยจะยกระดับมาตรฐานธุรกิจการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ ตั้งแต่ก่อนเป็นหนี้ กำลังจะเป็นหนี้ ระหว่างเป็นหนี้ เมื่อหนี้มีปัญหา และเมื่อมีการขาย/ฟ้องหนี้ ได้แก่ (1) หนี้เสีย ให้สามารถแก้ไขได้ (2) หนี้เรื้อรัง ให้มีทางเลือกปิดจบหนี้ได้ (3) หนี้ใหม่ ให้มีคุณภาพ ไม่กลายเป็นปัญหาในอนาคต และ (4) หนี้นอกระบบ ให้มีโอกาสมากขึ้นที่จะเข้ามาสู่ในระบบได้ โดยมาตรการที่จะเร่งบังคับใช้ก่อน คือ การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (responsible lending) ที่รวมถึงการดูแลหนี้เรื้อรัง (Persistent Debt) สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- (1) ผู้ให้บริการต้องให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ตลอดวงจรหนี้ ได้แก่
 - ก่อน/กำลังจะเป็นหนี้ ต้องโฆษณาและเสนอขายผลิตภัณฑ์ โดยให้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจน ไม่กระตุ้นให้ลูกหนี้เป็นหนี้เกินตัว
 - ระหว่างเป็นหนี้ ส่งเสริมการให้ข้อมูลเงื่อนไขและค่าเดือนที่ลูกหนี้ควรรู้ เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมลูกหนี้ (nudge) รวมถึงสร้างเครื่องมือช่วยสนับสนุนให้ลูกหนี้มีวินัยทางการเงิน เช่น ทำระบบอัตโนมัติให้ลูกหนี้จ่ายชำระมากกว่าขั้นต่ำ เพื่อช่วยลดภาระดอกเบี้ย

- เมื่อลูกหนี้มีปัญหาระหนี้ ต้องมีแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ และ

- เมื่อจะดำเนินคดีและโอนขายหนี้ ต้องแจ้งสิทธิและข้อมูลสำคัญแก่ลูกหนี้ โกล่เกลี่ยหนี้ ตลอดจนผู้รับโอนหนี้ต้องกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ที่เหมาะสม

(2) **ผู้ให้บริการต้องดูแลลูกหนี้ที่เข้าข่ายเป็นหนี้เรื้อรัง** (จ่ายดอกเบี้ยมากกว่าเงินต้นในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา) โดยจะต้องให้ความช่วยเหลือลูกหนี้สินเชื่อส่วนบุคคลประเภทหมุนเวียน (revolving personal loan) ที่มีรายได้น้อยและเป็นหนี้เรื้อรัง ให้ปิดจบหนี้ได้ภายใน 5 ปี ด้วยอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี และมีเงินเหลือพอดำรงชีพ ทั้งนี้ ลูกหนี้ที่ประสงค์จะเข้าร่วมการปรับโครงสร้างหนี้ (opt-in) ต้องปิดวงเงิน revolving ดังกล่าว เพื่อไม่ก่อหนี้เพิ่ม และควรมีการรายงานประวัติข้อมูลเครดิตว่าลูกหนี้ได้ปรับโครงสร้างหนี้

มาตรการ responsible lending นี้ จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 เว้นแต่ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้หนี้เรื้อรัง ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 เมษายน 2567 เพื่อให้ผู้ให้บริการมีเวลาในการปรับระบบงาน และจะทยอยใช้ตามระดับรายได้ของลูกหนี้ ซึ่งจะแตกต่างกันในผู้ให้บริการแต่ละกลุ่ม

นอกจากนี้ ธปท. ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาแนวทางการดูแลหนี้ครัวเรือนเพิ่มเติมควบคู่ไปด้วย ได้แก่ การทดสอบโครงการ Sandbox ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามความเสี่ยงของลูกหนี้ (risk-based pricing: RBP) และการกำหนดภาระหนี้ต่อรายได้ (debt service ratio: DSR) โดยมาตรการ RBP จะเป็นกลไกช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงเกินกว่าเพดานดอกเบี้ยปัจจุบันสามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้มากขึ้น ขณะที่กลุ่มลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงต่ำหรือมีประวัติการชำระหนี้ดี จะมีโอกาสได้รับอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าเพดานดอกเบี้ยปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมด้านสินเชื่อที่ดี โดยจะยังไม่มีรายการยกเลิกหรือขยับเพดานดอกเบี้ยปัจจุบันเป็นการทั่วไป

ทั้งนี้ ในไตรมาส 2 ปี 2567 ธปท. จะให้ผู้ให้บริการที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด¹ เข้าทดสอบการให้สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มีใช้สินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน และสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ เป็นเวลา 1 – 2 ปี โดยผู้ให้บริการต้องเสนอระบบประเมินความเสี่ยงและรูปแบบการกระจายตัวของดอกเบี้ยในแต่ละกลุ่มลูกหนี้ให้ ธปท. พิจารณาก่อนเข้าทดสอบ และเมื่อผ่านการทดสอบ ผู้ให้บริการจึงจะให้สินเชื่อภายใต้เพดานดอกเบี้ยใหม่ได้ โดย ธปท. จะกำหนดหลักเกณฑ์การออกจากโครงการ Sandbox ที่วัดความสำเร็จได้ชัดเจน สำหรับผู้ให้บริการที่ไม่ผ่านการทดสอบจะต้องกลับไปใช้เพดานดอกเบี้ยเดิม ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้ ธปท. จะดำเนินการอย่างรอบคอบเพื่อให้มั่นใจได้ว่ากลไกนี้จะเป็นประโยชน์กับลูกหนี้อย่างแท้จริง

¹ ผู้ให้บริการที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ได้แก่ (1) ผ่านการประเมินตามมาตรการ responsible lending (2) เป็นสมาชิกบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ (3) มีระบบประเมินความเสี่ยงที่แยกแยะความเสี่ยงของลูกหนี้ได้ และ (4) มีแผนธุรกิจ กลุ่มผู้กู้เป้าหมาย และการกระจายตัวของดอกเบี้ยแต่ละกลุ่ม

สำหรับมาตรการ DSR ถือเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางดูแลความเสี่ยงเชิงระบบ (macroprudential policy) เพื่อดูแลการก่อหนี้ใหม่ ลดการก่อหนี้เกินตัว ให้ลูกหนี้มีรายได้หลังชำระหนี้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งในระยะแรกจะเริ่มใช้กับสินเชื่ออุปโภคบริโภคที่ไม่มีหลักประกัน (เช่น บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล ภายใต้การกำกับ) ซึ่งเป็นศูนย์กลางของปัญหาหนี้ครัวเรือนก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการอาจพิจารณาให้สินเชื่อได้เกิน DSR ที่กำหนดได้ หากแสดงให้เห็นได้ว่าลูกหนี้มีความสามารถเพียงพอที่จะชำระหนี้ เพื่อลดโอกาสที่ลูกหนี้บางส่วนอาจต้องออกไปนอกระบบ ในเบื้องต้น ธปท. มีแผนจะบังคับใช้มาตรการนี้ในปี 2568 โดยจะประเมินสถานการณ์และบริบททางเศรษฐกิจอีกครั้ง ซึ่งการบังคับใช้มาตรการ จะต้องสื่อสารล่วงหน้าให้ประชาชนและผู้ให้บริการมีเวลาในการปรับตัว

นอกจากการดำเนินการตามแนวทางแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนข้างต้นแล้ว การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนอื่น เพื่อขยายผลไปยังหนี้ครัวเรือนที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับของ ธปท. ด้วย เช่น (1) การปลูกฝังให้ลูกหนี้มีความรู้และวินัยทางการเงิน (2) การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบของเจ้าหนี้ทุกประเภท (3) การมีกลไกให้คำปรึกษาและไกล่เกลี่ยหนี้เป็นระบบ และ (4) การวางรากฐานให้กับประเทศ ทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลเครดิตและข้อมูลทางเลือกที่ใช้ประเมินและติดตามหนี้ ตลอดจนการสร้างรายได้ไปพร้อมกับการแก้ปัญหาหนี้

นายรณดล นุ่มนนท์ รองผู้ว่าการ ด้านเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน ธปท. กล่าวย้ำว่า “มาตรการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนของ ธปท. ในครั้งนี้ ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการปรับพฤติกรรมของทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ ช่วยแก้ปัญหาหนี้เดิม ดูแลหนี้ใหม่ และทำให้หนี้ครัวเรือนไทยลดลงสู่ระดับที่ยั่งยืน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลา อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และคำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน”

ธนาคารแห่งประเทศไทย

21 กรกฎาคม 2566

ข้อมูลเพิ่มเติม:

- มาตรการ responsible lending: ฝ่ายคุ้มครองและส่งเสริมความรู้ผู้ใช้บริการทางการเงิน
โทรศัพท์ 0 2283 6731, 0 2356 7837
e-mail: MCPolicy2-FCD@bot.or.th
- มาตรการ risk-based pricing: ฝ่ายนโยบายการกำกับสถาบันการเงิน โทรศัพท์ 0 2356 7676
e-mail: RLP-RPD@bot.or.th
- มาตรการ debt service ratio: ฝ่ายเสถียรภาพระบบการเงิน
โทรศัพท์ 0 2283 6522
e-mail: fsu@bot.or.th

